

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 333

Gospodarka regionalna w teorii i praktyce

Redaktorzy naukowi

Danuta Strahl, Andrzej Raszkowski,

Dariusz Głuszczyk

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Jadwiga Marcinek
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: K.H. Kocur
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-492-9

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	9
Jacek Sołtys: Czynniki rozwojowe w dokumentach strategicznych miast powiatowych na obszarze peryferyjnym województwa pomorskiego	11
Małgorzata Markowska: Ocena zależności między rozwojem inteligentnym a odpornością na kryzys ekonomiczny w wymiarze regionalnym – przegląd badań.....	22
Małgorzata Golińska-Pieszyńska: Kreowanie i rozwój kapitału intelektualnego w łódzkiej sferze nauki	33
Artur Myna: Zmiany własnościowe a dekapitalizacja wielorodzinnych zasobów mieszkaniowych.....	42
Andrzej Raczyk, Sylwia Dolzblasz: Transgraniczne relacje współpracy i konkurencji podmiotów gospodarczych na pograniczu polsko-niemieckim	53
Marek Obrębalski: Kontrowersje wokół zintegrowanych inwestycji terytorialnych	63
Anna Golejewska, Damian Gajda: Ocena wykorzystania dotacji unijnych na podnoszenie i aktualizację kwalifikacji zawodowych osób pracujących w województwie pomorskim.....	71
Marta Kusterka-Jefmańska: Metodyka badań subiektywnej jakości życia – wybrane inicjatywy.....	81
Robert Krzemień: Zróżnicowanie przestrzenne w polityce badawczo-rozwojowej w układzie regionalnym w Polsce w okresie integracji europejskiej ..	90
Andrzej Raszkowski: Ranking krajów UE na przykładzie <i>The Europe 2020 Competitiveness Report</i>	101
Alicja Piątyszek-Pych, Joanna Wyrwa: Realizacja polityki rozwoju klastrów w wybranych regionach Polski	113
Iwona Maria Ładysz: Wpływ zmian koniunkturalnych na budżety metropolii w Polsce.....	125
Jacek Jagodziński, Jarosław Kłosowski: Innowacyjność w przedsiębiorstwach logistycznych w województwie dolnośląskim	135
Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Rozkład obciążeń podatkowych na lokalnych rynkach nieruchomości – zarys problematyki.....	146
Małgorzata Okręglika: Problematyka finansowania partnerstwa publiczno-prywatnego przez sektor bankowy w Polsce.....	155
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Kwestionariusz pomiaru subiektywnej jakości życia mieszkańców regionów przygranicznych.....	165

Dorota Rynio: Uwarunkowania tworzenia nowego modelu polityki regionalnej w Polsce	173
Rozalia Sitkowska: Procedura wspomaganie procesów decyzyjnych na szczeblu władz regionalnych w obszarze zaawansowanych technologii, z przykładem zastosowania w województwie mazowieckim.....	183
Zbigniew Piepiora: Finansowanie przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie małopolskim (NUTS 2)	195
Jakub Hadyński: Regionalne aspekty konkurencyjności w relacji miasto – wieś	203
Katarzyna Iwińska: Kierunki i profil emigracji mieszkańców województwa dolnośląskiego na tle polskiej emigracji w latach 2002 i 2011	213

Summaries

Jacek Sołtys: Development factors in strategic documents of powiat capitals in peripheral areas of Pomeranian Voivodeship.....	21
Małgorzata Markowska: The assessment of relations between smart growth and resilience to economic crisis in regional perspective – research review.....	32
Małgorzata Golińska-Pieszyńska: Creation and development of intellectual capital in Lodz field of science	41
Artur Myna: Ownership changes and depreciation of the multifamily dwelling stock.....	52
Andrzej Raczyk, Sylwia Dolzblasz: Transborder relations of cooperation and competition among firms in the polish-german borderland.....	62
Marek Obrębalski: Controversies over integrated territorial investment.....	70
Anna Golejewska, Damian Gajda: The evaluation of the use of EU grants for improving and updating qualifications of employees in the Pomeranian Voivodeship	80
Marta Kusterka-Jefmańska: Methodology of the research on the subjective quality of life – a review of selected initiatives	89
Robert Krzemień: Spatial diversity of research and development policy in Poland's regional structure in the times of European integration.....	100
Andrzej Raszkowski: Ranking of EU countries based on the example of <i>Europe 2020 Competitiveness Report</i>	112
Alicja Piątyszek-Pych, Joanna Wyrwa: The implementation of the cluster development policy in the selected regions of Poland.....	124
Iwona Maria Ładysz: The impact of business changes on the budgets of the metropolises in Poland.....	134
Jacek Jagodziński, Jarosław Kłosowski: Innovation in logistics companies in the Lower Silesian Voivodeship	145

Joanna Cymerman, Marcelina Zapotoczna: Taxes incidence on the local real estate markets – an outline of issues.....	154
Małgorzata Okręglicka: The issues of financing public private partnership by the banking sector in Poland.....	164
Marta Kusterka-Jefmańska, Bartłomiej Jefmański: Questionnaire for measuring the subjective quality of life of border regions' inhabitants.....	172
Dorota Rynio: Determinants of creation of a new model of regional policy in Poland	182
Rozalia Sitkowska: Supporting procedure of the decision processes for regional authorities in the area of advanced technologies with the example of application in the Mazovian Voivodeship	194
Zbigniew Piepiora: Financing of the counteraction of natural disasters' effects in Lesser Poland Voivodeship (NUTS 2)	202
Jakub Hadyński: Regional aspects of competitiveness in relation rural area-town.....	212
Katarzyna Iwińska: Directions and profiles of emigrants from the Lower Silesian Voivodeship against Polish emigration in the years 2002-2011....	222

Zbigniew Piepiora

Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu

FINANSOWANIE PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM KLĘSK ŻYWIŁOWYCH W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM (NUTS 2)

Streszczenie: W niniejszym artykule przeprowadzono analizę finansowania przeciwdziałania negatywnym konsekwencjom klęsk żywiołowych. Zbadano wydatkowanie środków na bezpieczeństwo publiczne, ochronę przeciwpowodziową i ochronę zdrowia, zagospodarowanie przestrzenne oraz finansowanie usuwania skutków klęsk żywiołowych w województwie małopolskim. Na podstawie przeprowadzonej analizy przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie małopolskim można wysnuć następujące wnioski. Łącznie w latach 2003-2011 nakłady na środki trwale służące gospodarce wodnej wyniosły ok. 3,3 mld zł. Udział środków przeznaczonych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w wydatkach na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową jest znikomy.

Słowa kluczowe: finansowanie, przeciwdziałanie, skutki, klęska żywiołowa, Małopolska.

DOI: 10.15611/pn.2014.333.19

1. Wstęp

W ustawie o stanie klęski żywiołowej zdefiniowano ją jako „katastrofę naturalną lub awarię techniczną, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem”. Klęska żywiołowa może być spowodowana czynnikiem ludzkim lub działaniem sił natury. Czynniki ludzkie jest związany najczęściej z aktem terroru lub gwałtownym, nieprzewidywanym uszkodzeniem albo zniszczeniem obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych, które powoduje przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości [Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r., art. 3].

Działanie sił natury wywołało w 2010 r. powódź, która dotknęła województwo małopolskie. Straty oszacowano na ok. 3,2 mld zł. Po powodzi uaktywniły się w 80 gminach województwa osuwiska ziemi, które zagrażają ludziom, budynkom

i innym obiektom. Rok później Małopolskę nawiedziła susza. W 2012 r. w gminach Klucze i Wolbrom w powiecie olkuskim szkody spowodowała trąba powietrzna.

Przedstawione przypadki szkód powodowanych przez klęski żywiołowe i zjawiska noszące ich znamiona powodują, że warto pokusić się o refleksję nad aspektami ekonomicznymi [Kachniarz 2012, s. 7-15] kontrakcji negatywnym konsekwencjom tego typu zdarzeń. W związku z tym celem niniejszego artykułu jest przedstawienie przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych. Autor przeprowadza analizę na poziomie regionalnym województwa małopolskiego (NUTS 2). Niniejszy artykuł jest częścią projektu badawczego, który dotyczy nie do końca rozpoznanych aspektów finansowania przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w poszczególnych województwach Polski [Piepiora 2012a, s. 7-9].

2. Ogólna charakterystyka województwa małopolskiego i zagrożenia jego obszaru klęskami żywiołowymi

Województwo małopolskie położone jest w południowej części Polski. Od zachodu graniczy z województwem śląskim [Piepiora 2012b, s. 647-651], od północy ze świętokrzyskim, od wschodu z podkarpackim, a od południa ze Słowacją. Województwo małopolskie zajmuje 15 183 km² powierzchni (ok. 5% powierzchni kraju). Wśród 182 gmin województwa funkcjonuje 46 gmin miejsko-wiejskich, 14 miejskich oraz 122 wiejskie. Liczba ludności wynosi ok. 3 310,1 tys. mieszkańców, a gęstość zaludnienia ok. 218 osób/km². Liczba ludności miejskiej w województwie małopolskim stanowi 50,2% ogółu mieszkańców województwa. Jego stolicę – Kraków, zamieszkuje ok. 750 tys. mieszkańców. Jest to drugie miasto Polski pod względem liczby ludności [Strategia... 2011, s. 16-17].

Badane województwo obejmuje trzy z sześciu podstawowych stref krajobrazowych Polski. Są to: północno-zachodnia – obejmująca fragmenty Wyżyny Śląsko-Krakowskiej i Wyżyny Małopolskiej z krajobrazem lessowym i skałami węglanowymi; środkowa – z pasem kotlin podkarpackich, tzw. Północnego Podkarpacia o cechach nizinnych, z płynącą jej dnem Wisłą, rozdzielającego się na Kotlinę Oświęcimską, Bramę Krakowską i Kotlinę Sandomierską; południowa – obejmująca część Karpat z pasowym układem rzeźby, piętra podgórskiego, Beskidów, kotlin śródgórskich i masywu tatrzańskiego [Plan zagospodarowania... 2003, t. I, s. 16].

Województwo małopolskie charakteryzuje się największym w Polsce zróżnicowaniem środowiska przyrodniczego. Ogółem ok. 58% jego powierzchni objęto ochroną prawną. System obszarów i obiektów chronionych tworzą przede wszystkim parki narodowe (w całości Babiogórski, Gorczański, Pieniński, Ojcowski, Tatrzański oraz część Magurskiego) [Gawlik 2008, s. 6-7].

Województwo małopolskie jest bogate w zasoby wód powierzchniowych. Główną oś sieci rzecznej stanowi Wisła, której zlewnia obejmuje niemal cały obszar województwa, z wyjątkiem niewielkiego obszaru położonego w zlewni Czarnej Orawy, należącej do zlewiska Morza Czarnego. Ważną rolę w aspekcie gospodarczym

odgrywają zbiorniki retencyjne: Czorsztyński, Rożnowski, a zwłaszcza Dobczycki, który jest głównym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców Krakowa [*Plan Gospodarki... 2007*, s. 12].

Obszar Małopolski charakteryzuje rzeźba terenu, która sprzyja odpływaniu opadów. Powoduje to, że badany obszar cechuje największa w Polsce zmienność przepływów, częściowo złagodzonych zabudową hydrotechniczną rzek (duże zbiorniki zaporowe na Dunajcu, Sole i Rabie). Największe znaczenie dla gospodarki wodnej Polski posiadają rzeki karpackie (Soła, Skawa, Raba i Dunajec), które kształtują zasoby wodne górnej Wisły [*Małopolski... 2007*, s. 30-35].

Wezbrania i powodzie występują w Małopolsce kilka razy w roku, a średnio co 10 lat przybierają rozmiary klęsk żywiołowej [Słota 1999a, 1999b]. Największe zagrożenie powodziowe stwarzają dorzecza Soły i Dunajca, a w następnej kolejności dorzecza Raby i Skawy. Wezbrania opadowo-rozlewne są spowodowane ciągłymi opadami. Występują w południowej i wschodniej części województwa. Stanowią zagrożenie dla powiatów: limanowskiego, nowosądeckiego, krakowskiego, tarnowskiego, dąbrowskiego, myślenickiego i bocheńskiego. Wezbrania opadowo-nawalne są wywołane gwałtownymi ulewami letnimi. Stwarzają zagrożenie dla obszarów przyległych do górskich rzek i potoków w powiatach: limanowskim, nowosądeckim, nowotarskim, gorlickim i tatrzańskim. Na zalanie i miejscowe podtopienia narażone są także powiaty chrzanowski, olkuski i krakowski, a także większość miast z kanalizacją o słabej drożności (np. Kraków). Wezbrania zatorowo-lodowe i sryżowe powstają w wyniku spiętrzenia wody przez zator lodowy lub sryżowy. Mają miejsce głównie na Popradzie, Dunajcu i niektórych małych ciekach na terenach podgórskich. Dotyczy to powiatów nowosądeckiego, nowotarskiego i myślenickiego. Najgorsze w skutkach są wezbrania opadowe w okresie letnim, spowodowane deszczami rozlewnymi o znacznych wielkościach sum dobowych, które trwają przez kilka dni. Cechuje je zazwyczaj duży zasięg, najczęściej regionalny lub krajowy. Równie groźne są wezbrania spowodowane intensywnymi deszczami nawalnymi, lecz ich skutki są na ogół ograniczone do skali lokalnej. Odrębny rodzaj zagrożenia powodziowego stanowi zagrożenie falą awaryjną w sytuacji uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzących wodę, takich jak zbiorniki: Klimkówka na rzece Ropie; Rożnów i Czchów na rzece Dunajec; Czorsztyn na rzece Dunajec; Dobczyce na rzece Rabie [*Plan zagospodarowania... 2003*, t. I, s. 32-35].

Susze, podobnie jak powodzie, nawiedzają obszar Małopolski. Okresy suszy pojawiają się od dwudziestu do dwudziestu kilku razy w ciągu 100 lat, powodując obniżenie poziomu wód gruntowych oraz wody na rzekach i potokach [*Program... 2005*, s. 58-59].

Zdecydowana większość ruchów masowych występuje w południowej części województwa na obszarze Karpat Zewnętrznych (fliszowych). Do głównych czynników sprzyjających ich występowaniu należą: rzeźba i budowa geologiczna obszaru, katastrofalne opady deszczu, trzęsienia ziemi, niewłaściwa ingerencja człowieka w środowisko. Miejscami najbardziej narażonymi na opady dzienne są północne sto-

ki Tatr oraz Beskid Śląski i Żywiecki, a także Gorce oraz Beskid Wyspowy i Średni [Plan zagospodarowania... 2003, t. I, s. 37].

Trzęsienia ziemi występują w Małopolsce rzadko. Charakteryzuje je niewielka skala i siła oddziaływania. Skutki pojawienia się tego typu zdarzeń mogą jednak spowodować kolizję drogową pojazdów przewożących materiały niebezpieczne lub uszkodzenie któregoś z zakładów dużego albo zwiększone ryzyko wystąpienia poważnej awarii [Program... 2005, s. 59-72].

3. Założenia do oceny efektywności przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych na badanym obszarze

Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych w województwie małopolskim jest związane przede wszystkim z poprawnym funkcjonowaniem obiektów hydrotechnicznych piętrzących wodę, które znajdują się na rzekach województwa małopolskiego. Na badanym obszarze znajdują się następujące obiekty hydrotechniczne: 6 zbiorników wodnych i jeden w budowie, które w znacznym stopniu ograniczają zagrożenie powodziowe [Plan zagospodarowania... 2003, t. I, s. 35]. Poza sztucznymi zbiornikami wodnymi na terenie województwa małopolskiego zlokalizowane są: ponad 1013 km wałów przeciwpowodziowych chroniących przed powodzią obszar o łącznej powierzchni ponad 108 tys. ha; 884 sztuk śluz i przepustów wałowych; 20 przepompowni melioracyjnych obejmujących oddziaływaniem obszar o powierzchni ponad 35 tys. ha; 6 stopni wodnych (Dwory, Smolice, Łączany, Kościuszeko, Dąbie i Przewóz) tworzących Drogę Wodną Górnej Wisły [Program... 2005, s. 58].

Województwo małopolskie jest w 47,1 % pokryte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co jest dobrym wynikiem na tle Polski (19,7 %) [Śleszyński 2007, s. 263]. W ramach przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych i zdarzeń noszących ich znamiona na badanym obszarze prowadzone są działania w zakresie gospodarki przestrzennej oraz zwiększające retencję powierzchniową i prowadzące do poprawy i rozbudowy systemu regulacji cieków i infrastruktury przeciwpowodziowej [Plan zagospodarowania... 2003, t. II, s. 20-22].

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej według kierunków inwestowania na obszarze województwa małopolskiego po cenach z 2011 r. łącznie w latach 2003-2011 wyniosły nieco ponad 3,3 mld zł. W latach 2003-2007 wykazywały tendencję rosnącą. W 2008 r. nastąpił gwałtowny spadek, a następnie trend znów był rosnący. W wydatkach na obwałowania przeciwpowodziowe trend rosnący uwidocznił się w okresie 2005-2008, kiedy wydano 92,6 mln zł, oraz po uprzednim gwałtownym spadku wydatków, w latach 2009-2011. Wtedy na obwałowania przeciwpowodziowe wydano 191,5 mln zł [GUS]. Warto przy tym zwrócić uwagę, że rok 2010 to czas wielkiej powodzi w dorzeczu Wisły, która wystąpiła na terenie województwa małopolskiego [Informacja... 2011].

Analizując efekty rzeczowe inwestycji gospodarki wodnej na obszarze województwa małopolskiego w latach 2003-2011, warto zwrócić uwagę na malejącą tendencję przyrostu długości obwałowań przeciwpowodziowych w latach 2002-2005. W sumie w badanym okresie zbudowano tylko 364,6 km wałów przeciwpowodziowych [GUS].

Przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych z ramienia rządu prowadzone jest przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej z siedzibami: w Gliwicach – region wodny Małej Wisły, w Krakowie – region wodny Górnej Wisły, w Warszawie – region wodny Środkowej Wisły [Piepiora 2012c, s. 1246-1254]; Generalną Dyрекcyję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Krakowie oraz przez Wojewodę Małopolskiego, który jest przedstawicielem rządu w terenie. Za przeciwdziałanie skutkom klęsk żywiołowych ze strony samorządowej odpowiedzialne są: Sejmik Województwa Małopolskiego (organ stanowiący i kontrolny) oraz Zarząd Województwa z Marszałkiem na czele (organ wykonawczy) i podlegające mu wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, m.in. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Krakowie. Kontrakcja skutkom klęsk żywiołowych wsparta jest także środkami z innych źródeł, m.in. z zagranicy, budżetów gmin i powiatów, funduszy ekologicznych oraz kredytów i pożyczek krajowych.

Największą część nakładów na środki trwałe służące gospodarce wodnej – prawie nieco ponad 1,5 mld zł – stanowiły środki własne inwestorów. Warto jednak zwrócić uwagę, że funkcjonowanie zarówno RZGW w Gliwicach, Krakowie i w Warszawie, jak i ZMZW w Krakowie na szczeblu wojewódzkim stwarza chaos kompetencyjny dotyczący gospodarowania wodami, który powoduje istnienie kilometrów „bezpąskich rzek”. Nie są one administrowane przez żadną ze wspomnianych instytucji [Jędrzejczak 2007, s. 12; *Informacja...* 2011].

Aktualnie realizowane są „Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” [Nachlik 2008, s. 26-29], „Program Wisła 2020” oraz „Program Małej Retencji Województwa Małopolskiego”. Nakłady ogółem w pierwszym roku funkcjonowania pierwszego z programów wyniosły blisko 95 mln zł. Jego realizacja do roku 2030 ma kosztować ponad 13 mld zł [Ok. 95 mln... 2013]. Wydatki inwestycyjne na małą retencję wodną w województwie małopolskim w latach 2003-2011 wyniosły prawie 0,5 mln zł. Były znacznym stopniu finansowane z budżetów samorządów i z innych źródeł [GUS].

Z analizy efektów rzeczowych inwestycji małej retencji wodnej w zakresie przedmiotowym na badanym obszarze w latach 2003-2011 wynika, że wydatki poniesiono przede wszystkim na sztuczne zbiorniki wodne, usprawniając zapobieganie niepożądanym konsekwencjom powodzi i suszy. Całkowita liczba wybudowanych obiektów w badanym okresie wyniosła 16, a całkowity przyrost pojemności – 336,9 metrów sześciennych [GUS].

Warto zwrócić uwagę, że wskaźnik sztucznej retencji w województwie małopolskim jest wyższy od ogólnokrajowego, ale niższy niż w krajach europejskich (15%). Od wielu lat prowadzone są prace przy budowie zbiornika Poręba – Świnna na Skawie. Zrealizowanie tej inwestycji zwiększyłoby wskaźnik retencji wód po-

wierzchniowych na terenie województwa do ok. 10% [*Plan zagospodarowania...* 2003, s. 32].

Sejmik Województwa Małopolskiego przeciwdziała skutkom klęsk żywiołowych zgodnie z ustawą o samorządzie województwa [Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r.], uchwalając i koordynując wdrażanie m.in. następujących dokumentów: Strategii rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020, Regionalnej strategii innowacji województwa małopolskiego na lata 2008-2013, Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego, Programu Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014, Planu Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego 2010 oraz wspomnianego Programu Małej Retencji Województwa Małopolskiego.

Małopolski Urząd Wojewódzki z Wojewodą na czele przeciwdziała skutkom klęsk żywiołowych zgodnie z ustawą o wojewodzie i administracji rządowej w województwie [Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r.] przy wsparciu finansowym marszałka z Sejmikiem Województwa Małopolskiego. Wojewodzie podlega Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (WBiZK) w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim, który funkcjonuje w oparciu m.in. o ustawę o zarządzaniu kryzysowym [Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r.]. WBiZK przygotowuje plany, w tym np. wojewódzki plan zarządzania kryzysowego, który składa się z planu głównego z m. in. oceną zagrożeń. Poza tym zawiera wykaz przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej oraz załączniki funkcjonalne do planu głównego.

Analizując wydatki na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową według działów Klasyfikacji Budżetowej na obszarze województwa małopolskiego w latach 2008-2011 w tys. zł po cenach z roku 2011, warto zwrócić uwagę, że w badanym okresie na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową (bpiopp) przeznaczono prawie 1,2 mld zł. Największy udział w wydatkowaniu środków na bpiopp miały budżety gmin [GUS].

Rozpatrując wydatki poniesione na usuwanie skutków klęsk żywiołowych według działów na obszarze województwa małopolskiego w latach 2008-2011 w zł po cenach z 2011 r., należy zauważyć, że w badanym okresie na usuwanie skutków klęsk żywiołowych przeznaczono prawie 2 mld zł. Największy udział w finansowaniu usuwania skutków tego typu zjawisk miały budżety gmin i miast na prawach powiatów – ponad 50%, najmniejszy zaś budżety powiatów (niecałe 20%). Z budżetów powiatów oraz gmin i miast na prawach powiatów wydano najwięcej środków na transport i łączność (łącznie nieco ponad 1,2 mld zł). Z budżetu województwa małopolskiego sfinansowano przede wszystkim usuwanie szkód spowodowanych w rolnictwie i łowiectwie o łącznej wartości ok. 323 mln zł [GUS].

Warto także zauważyć znikomy udział środków przeznaczonych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w wydatkach na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową. W latach 2008-2011 na badanym obszarze z prawie 1,2 mld zł przeznaczonych na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową na usuwanie skutków klęsk żywiołowych przeznaczono niecałe 55 mln zł (4,6%). Podob-

nie w tendencji wyglądała sytuacja dla budżetów wojewódzwa, powiatów, gmin i miast na prawach powiatów [GUS].

4. Podsumowanie

Po przeprowadzonej analizie finansowania przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie małopolskim można wysnuć następujące wnioski. Łącznie w latach 2003-2011 nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej na badanym obszarze w cenach z 2011 r. wyniosły nieco ponad 3,3 mld zł. Rozpatrując efekty rzeczowe inwestycji gospodarki wodnej na obszarze województwa małopolskiego w latach 2003-2011, warto zwrócić uwagę, że w badanym okresie zbudowano ok. 364 km wałów przeciwpowodziowych. Wydatki inwestycyjne na małą retencję wodną na badanym obszarze w latach 2003-2011 wyniosły prawie 0,5 mln zł. Całkowita liczba wybudowanych obiektów w badanym okresie wyniosła 16, a całkowity przyrost pojemności – 336,9 m³. Udział środków przeznaczonych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych w wydatkach na bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową jest znikomy.

Literatura

- Gawlik J. (red.), *Regionalna strategia innowacji województwa małopolskiego 2008-2013*, Załącznik do Uchwały Zarządu Województwa Małopolskiego nr 831/08 z dnia 18 września 2008 r., Kraków, sierpień 2008.
- GUS, *Bank Danych Lokalnych*, http://www.stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks, 14.03.2013.
- Informacja o wynikach kontroli ochrona przeciwpowodziowa w województwie małopolskim i świętokrzyskim*, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie, P/09/143, nr ewid. 179/2009/P09143/LKR, Kraków, grudzień 2009.
- Informacja o wynikach kontroli. Udzielanie pomocy poszkodowanym w wyniku powodzi występujących w 2010 r.*, Najwyższa Izba Kontroli, LWR-4101-01/11, nr ewid. 150/2011/P11176/LWR, Warszawa 2011.
- Jędrzejczak I., *Catastrophic risk and a necessity of using an insurance protection*, [w:] *The insurance of catastrophic risk in the European Union and the global changes*, red. I Jędrzejczyk, S. Bożek-Węglarz, Wydawnictwo AE w Katowicach, Katowice 2007.
- Kachniarz M., *Efektywność usług publicznych – teoria i praktyka*, Wydawnictwo UE we Wrocławiu, Wrocław 2012.
- Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013*, Załącznik nr 1 do Uchwały nr 780/07 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 października 2007 r. w sprawie przyjęcia Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Zarząd Województwa Małopolskiego, CCI 2007PL161PO010, Kraków, październik 2007.
- Nachlik E. (red.), *Program ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły na obszarze województw śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego*, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Warszawa, luty 2008.
- Ok. 95 mln zł wydano z programu rządowego na ochroną przeciwpowodziową*, http://wyborcza.biz/biznes/1,100969,12957656,Ok_95_mln_zl_wydano_z_programu_rzadowego_na_ochrona.html, 14.03.2013.

- Piepiora Z., *Ekonomiczne aspekty lokalnej polityki przeciwdziałania skutkom katastrof naturalnych*, Wydawnictwo Zbigniew Piepiora, Kowary 2012a.
- Piepiora Z., *Financing the counteraction of natural disasters' effects in the Silesian Voivodeship (NUTS 2)*, ARSA 2012 Proceedings in Advanced Research in Scientific Areas 1st Virtual International Conference, 3-7 December 2012b, s. 647-651.
- Piepiora Z., *The attempt of the evaluation of the efficiency of counteracting natural disasters' effects in the Masovian Voivodeship (NUTS 2)*, [w:] Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké conference, MMK 2012. Mezinárodní Masarykova Konference Pro Doktorandy a Mladé Vědecké Pracovníky, ročník III, 10-14 prosince 2012c, Hradec Králové, s. 1246-1254.
- Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego 2010* (cz. II Programu Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2007-2014), Przedsiębiorstwo Usługowe „Południe II” sp. z o.o., Kraków 2007.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego*, t. I, II, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Środowiska i Rozwoju Wsi, Kraków 2003.
- Program Ochrony Środowiska Województwa Małopolskiego na lata 2005-2012*, Przedsiębiorstwo Usługowe „Południe II” sp. z o.o., Kraków 2005.
- Ślota H. (red.), *Dorzecze Odry. Monografia Powodzi lipiec 1997*, Wydawnictwo IMGW, Warszawa 1999a.
- Ślota H. (red.), *Dorzecze Wisły. Monografia Powodzi lipiec 1997*, Wydawnictwo IMGW, Warszawa 1999b.
- Strategia rozwoju województwa małopolskiego na lata 2011-2020*, Załącznik nr 1 do Uchwały nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Departament Polityki Regionalnej, Kraków 2011.
- Śleszyński P. (red.), *Stan zaawansowania planowania przestrzennego w gminach*, Wydawnictwo IGIPIZ PAN, Warszawa 2007.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, DzU 1998, nr 91, poz. 576, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, DzU 2002, nr 62, poz. 558, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, DzU 2007, nr 89, poz. 589 i 590, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie, DzU 2009, nr 31, poz. 206, z późn. zm.

FINANCING OF THE COUNTERACTION OF NATURAL DISASTERS' EFFECTS IN LESSER POLAND VOIVODESHIP (NUTS 2)

Summary: In the article, there has been conducted an analysis of financing of the counteraction of natural disasters' negative consequences. Spending the measures for the public safety, the flood and health protection, the spatial development and finances for removing effects of natural disasters in the Lesser Poland Voivodeship has been examined. On the background of the conducted analysis of counteracting natural disasters' effects in the Lesser Poland Voivodeship, following conclusions can be drawn. Totally, in the years 2003-2011 the expenses for permanent assets serving the water management amounted approximately to 3.3 billion Polish zlotys. The share of expenses for removing natural disaster's effects in expenditures for the public safety and fire protection is minimal.

Keywords: financing, counteraction, effects, natural disaster, Lesser Poland.